

5. Засадко В.В. Урбанізаційні тенденції в Україні в контексті загроз економічній безпеці. *Стратегія розвитку України*. 2016. № 1. С. 124-129.

6. Сергієнко О. Про майбутнє українських міст. *ZN,UA* : веб-сайт. URL: https://dt.ua/internal/pro-maybutnye-ukrayinskih-mist-251688_.html. (дата звернення: 09.12.2019).

Поліщук С.П.,
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління, адміністрування
та міжнародної економіки
Білоцерківського національного аграрного університету*

Поліщук Т.В.,
*здобувач вищої освіти СВО Магістр,
Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква, Україна*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні в Україні актуальним завданням є визначення ключових напрямів формування ефективного місцевого самоврядування та децентралізації влади. Інтерес до теоретичного обґрунтування та практичного застосування децентралізації та реформування місцевого самоврядування серед органів місцевого самоврядування та інших органів виконавчої влади посилюється, враховуючи зарубіжну практику.

Децентралізація влади як складова державної політики регіонального розвитку є однією з визначальних серед реформ в Україні. Вона сприяє здійсненню кардинальних інституційних перетворень, підвищенню якості життя громадян та має велике значення для продовження реформ в окремих секторах. Необхідність формування нової системи взаємовідносин між різними гілками влади забезпечить створення нової системи розподілу владних повноважень між центральними та місцевими органами влади в Україні.

На думку А. Умланда, саме децентралізацію слід розглядати як процес, що зміцнює країну, протидіє федералізації та сепаратистським тенденціям [1].

Децентралізацію влади слід оцінювати за критеріями сприяння покращенню якості життя, територіальній консолідації, формуванню відчуття громад свого долучення до процесів державотворення, формуванню локальної ідентичності територіальних громад. Нині, після п'яти років активного упровадження реформи децентралізації, її справедливо вважають однією з найуспішніших реформ в Україні за період з 2014 року. Основою успіху стали чіткість намірів, проголошених владою, та зацікавленість з боку громад в отриманні більших повноважень, ресурсів та спроможності реалізовувати власні ініціативи самоврядного розвитку. Зміна системи управління територіями, децентралізація у сферах медицини, освіти, надання послуг демонструють значні темпи та головне – реальні позитивні зрушення [2].

Значним кроком у здійсненні децентралізації є ухвалення 5 лютого 2015 р. Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та затвердження Методики формування спроможних територіальних громад (8 квітня 2015 р.), розробленої Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житловокомунального господарства України. Дані нормативні акти передбачають розширення повноважень органів місцевого самоврядування спроможних громад, а також фінансове заохочення процесів добровільного об'єднання громад, що створило нормативно-правове підґрунтя для стрімкої динаміки формування ОТГ.

Завдяки децентралізації власні доходи місцевих бюджетів за 5 років зросли на 200 мільярдів гривень: з 67 мільярдів в 2014 до 267 мільярдів гривень у 2019 році [3].

Експерти Програми «U-LEAD з Європою» та SKL International здійснюють аналіз, які характеризує виконання бюджетів, при цьому показники в межах кожної області систематизують за чотирма групами:

1. доходи на душу населення (співвідношення обсягу надходжень доходів загального фонду без трансфертів до кількості мешканців відповідної ОТГ);

2. рівень дотаційності бюджетів;
3. питома вага видатків на утримання апарату управління у фінансових ресурсах ОТГ;
4. питома вага заробітної плати у видатках загального фонду.

В Київській області за 9 місяців 2019 року середній показник загального фонду на 1-го мешканця по 16-ти ОТГ області склав 4 600,6 грн. Найбільше доходів у розрахунку на 1-го мешканця отримано в Миронівській ОТГ – 10 483,8 грн, найменше у Медвинській ОТГ – 2 108,9 грн. Серед ОТГ області 10 громад отримують з державного бюджету базову дотацію, 5 перераховують реверсну дотацію. В середньому, по всіх ОТГ області питома вага видатків утримання апарату управління у доходах загального фонду становить 21,2%. Найбільший показник у Медвинської ОТГ – 37,9%, найменший у Миронівської ОТГ – 6,2%. В середньому, по всіх ОТГ області питома вага заробітної плати у видатках загального фонду становить 61,0%. Найвищий показник видатків у Калитянській ОТГ – 80,6%, найнижчий у Миронівській ОТГ – 28,5% [4].

Варто зазначити, що будь-які зміни несуть за собою низку проблем і ризиків, які треба подолати задля досягнення бажаного результату. Так, наслідком реформи із децентралізації влади в Україні попри труднощі, які виникають в процесі її впровадження, має стати формування нової демократичної моделі управління, орієнтованої на збільшення повноважень територіальних громад.

О. Скрипнюк вважає, що в умовах політичної нестабільності України при впровадженні децентралізації можлива поява нових або загострення існуючих негативних тенденцій у розвитку держави й суспільства, зокрема: поглиблення регіональних ідентичностей серед населення, сепаратистських настроїв у окремих регіонах; посилення сваволі чиновників та місцевих еліт і зростання незадоволення населення регіонів владою, включаючи центральну, яка демонструватиме неспроможність захистити інтереси та права регіональних громад; небезпека відцентрових тенденцій через вкрай низький рівень відповідальності держави перед адміністративно-територіальними суб'єктами [5, с. 24].

У результаті децентралізації влади основою нової системи місцевого самоврядування мають стати об'єднані територіальні громади, які утворюються на добровільній основі за законодавчо визначеною процедурою з власними органами самоврядування, у тому числі, виконавчими органами рад. Реформування має сприяти поліпшенню життя українських громадян, розбудови правової, сучасної, ефективної, конкурентоспроможної держави.

Список використаних джерел:

1. Умланд А. Чотири геополітичні виміри децентралізації України. *Дзеркало тижня*. 2019. 11 січня. URL: https://dt.ua/internal/chotiri-geopolitichni-vimiri-decentralizaciyi-ukrayini-299352_.html (дата звернення: 27.11.2019).

2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь. / Я.А. Жаліло та ін. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ : 2019. 115 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-05/2019.pdf> (дата звернення: 01.12.2019).

3. Прокопчук Ф. Децентралізація на фініші: чи завершать реформу за 9 місяців? URL: <https://hromadske.ua/posts/decentralizaciya-na-finishi-chi-zavershat-reformu-za-9-misyaciv> (дата звернення: 02.12.2019).

4. Окремі показники виконання місцевих бюджетів 16 ОТГ Київської області за 9 місяців 2019 року. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/document/496/%D0%9A%D0%98%D0%92%D0%A1_%D0%9A%D0%90_%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%90%D0%A1%D0%A2_.pdf (дата звернення: 02.12.2019).

5. Скрипнюк О. Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія й практика. *Віче*. 2015. № 12. С. 22-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2015_12_8 (дата звернення: 02.12.2019).